
Nemít strach je nemožné

Nemít strach je nemožné

1. 7. 2011, autor: Kristýna Pleskotová, rubrika: Studenti

Hlavní soutěž: Příběh malé holčičky, které zvrácená otcovská láska připravila peklo na zemi

Matador španělské kinematografie MONTXO ARMENDÁRIZ, autor ceněných dramát a nositel nominace na Oscara za snímek *Tajemství srdce* z roku 1997, soutěží s filmem *Neměj strach*. Vypráví v něm o lidských monstrech a jejich nejnevinějších obětech: „Byl bych moc rád, kdyby diváci film přijali jako příspěvek do debaty na téma zneužívání dětí. Mám pocit, že se o něm stále nemluví dostatečně.“

Stejně jako ve svých předchozích sedmi celovečerních snímcích se dvašedesátiletý Armendáriz věnuje sociální problematice a spojuje ji s motivem okamžiku dospění. Nyní si však vybral extrémně komplikované téma. „Začalo to jednoduše – příběhy, jež mi vyprávěli přátelé terapeuti, kteří pracují s oběťmi zneužívání,“ popisuje přípravu filmu. „Více než rok a půl jsem se scházel s těmi, kteří mi chtěli své zážitky svěřit. Byli v pokročilé fázi terapie, jejíž součástí je i přijetí a sdělení jejich hrůzných zkušeností z minulosti, takže jsem se vlastně zapojil do složitého procesu jejich uzdravování.“

Taková děsivá rodinka

Pečlivá rešerše a ponoření se do tématu vykrytalizovaly ve zneklidňující psychologické drama, v jehož středu stojí tříčlenná rodina a především malá Silvia. Děj postihuje několik časových údobí, začíná, když je holčičce sedm. Obětavý tatínek a vážený zubař v podání španělské herecké hvězdy Lluíse Homara tehdy poprvé ukáže svou pravou tvář. „Lluís přijal roli okamžitě, ačkoliv mu bylo jasné, že ho publikum nejspíš zavrhne. Na postavě otce jsme začali pracovat několik měsíců před natáčením. Půjčil jsem mu knihy, mluvil s psychology, měl přístup i ke svědectvím samotných pedofilů. Nebylo to snadné, jeho role je komplikovaná – občas vystupuje jako roztomilý rodič a jindy jako lidská zrůda. Takový Jekyll a Hyde,“ nastiňuje režisér.

Ústřední hrdinku Silvii si zahrály postupně tři herečky, přičemž nejvíce času v její kůži strávila pětadvacetiletá Michelle Jenner. „S Michelle a Lluísem jsme začali zkoušet dva měsíce před první klapkou, což následně ulehčilo další průběh,“ vypráví o přípravách Armendáriz, jehož přesvědčení i režisérský styl přiměly vyhnout se přímým scénám zneužívání. I přesto, či spíše právě proto, je účinek téměř paralyzující. „Vždycky jsem se snažil pracovat tak, abych divákům zážitek navrhl, vnuknul jim zárodek myšlenky, kterou si oni sami domyslí. Publikum musí pracovat i s tím, co nevidí, a to všechno si spojit. Jedině pak film dostane smysl.“

Scéna prvního zneužití je ve snímku pojata jako konec dětství, kdy je Silviin smích přerušen a nahrazen panikou, strachem a zmatkem. Armendáriz nad klíčovou sekvencí dumal dlouho. „Hodně jsem přemýšlel, jak to pojmout, měl jsem z ní velké obavy. Nakonec jsem všechnu tu hrůzu nechal odrazit se v Silviině tváři. Irene Cervantes, představitelka sedmileté hrdinky, netušila, o čem ve skutečnosti točíme. S dějem jsme seznámili její rodiče a vysvětlili jim, že to celé pojmeme jako hru, během níž bude muset být Irene smutná, veselá nebo třeba naštvaná, podle příběhů, které jí budeme vyprávět,“ osvětluje citlivou práci s dětskou herečkou.

Místo strachu naději

Armendáriz pojal styl vyprávění svého příběhu jako vždy co nejpřirozeněji, abychom se mohli se Silvii co nejvíce identifikovat. Vynechal i hudbu a používal hlavně dlouhé sekvence záběru. Realistická vizuálnost nedává ani na vteřinu zapomenout, o čem vlastně snímek je. Přináší však také naději a podporu všem, jichž se námět týká: „Byly bychom rádi, kdyby náš film ukázal, že je možné postavit se minulosti. Je důležité, aby společnost problém nepřehlížela,“ uzavírá Armendáriz.

Projekce filmu NEMĚJ STRACH:

2. 7., 20:30, Velký sál

3. 7., 10:00, Espace Dorleans

Autorka článku studuje filmovou vědu na Filozofické fakultě UK. Text vyšel 2. 7. ve Festivalovém deníku.